

Finanstilsynet
 Århusgade 110
 2100 København Ø

Anmeldelse af det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed

I henhold til § 20, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed skal det tekniske grundlag mv. for livsforsikringsvirksomhed samt ændringer heri anmeldes til Finanstilsynet senest samtidig med, at grundlaget mv. tages i anvendelse. I medfør af lovens § 20, stk. 3, skal de anmeldte forhold opfylde kravene i bekendtgørelse om anmeldelse af det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed. I denne anmeldelse forstås ved livsforsikringsselskaber: livsforsikringsaktieselskaber, tværgående pensionskasser og filialer af udenlandske selskaber, der har tilladelse til at drive livsforsikringsvirksomhed efter § 11 i lov om finansiel virksomhed.

Brevdato
28. december 2016.
Livsforsikringsselskabets navn
Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører.
Overskrift
Livsforsikringsselskabet skal angive en præcis og sigende titel på anmeldelsen.
Satsbilag for 2017 samt ændring af gruppeliv.
Resumé
Livsforsikringsselskabet skal udarbejde et resumé, der giver et fyldestgørende billede af anmeldelsen.
<u>Ændring af gruppeliv</u>
På gruppelivsordningen indføres udbetaling af invalidesummen uden at der samtidig sker udbetaling af løbende invalidepension. Derudover ændres aftrapningen af ydelsen.
<u>Satser for 2017</u>
Omkostningsfradraget er ændret, idet omkostninger af depotet er nedsat fra 0,04 % til 0,03 %. Øvrige omkostningsfradrag er uændrede.
Prisen for garantien i Seniorordningen er nedsat fra 0,5 % til 0,4 % af depotet. 2. ordens satser for risikodækninger ved død på ISPU01 grundlaget er ændret
Gebyr i forbindelse med genkøb er ændret fra 685 kr. til 700 kr.
Øvrige satser for 2017 er uændrede i forhold til satserne for 2016. Depotrenten efter PAL udgør dermed fortsat 2 %.
Lovgrundlaget
Livsforsikringsselskabet skal angive, hvilket/hvilke nr. i lovens § 20, stk. 1, anmeldelsen vedrører.
Anmeldelsen vedrører § 20, stk. 1 nr. 2 og 3.
Ikrafttrædelse
Livsforsikringsselskabet skal angive datoen for anmeldelsens ikrafttrædelse.
Den 1. januar 2017.

<p>Ændrer følgende tidligere anmeldte forhold Livsforsikringsselskabet skal angive, hvilken tidligere anmeldelse eller hvilke tidligere anmeldelser denne anmeldelse ophæver eller ændrer.</p>
<p>Anmeldelsen erstatter anmeldelse af 29. december 2015 af Satsbilag for 2016 samt ændring af omregningsrente for Seniorordningen.</p>
<p>Angivelse af forsikringsklasse Livsforsikringsselskabet skal angive, hvilken forsikringsklasse det anmeldte vedrører, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2.</p>
<p>Det anmeldte vedrører forsikringsklasse I og III.</p>
<p>Anmeldelsens indhold med matematisk beskrivelse og gennemgang af de anmeldte forhold Livsforsikringsselskabet skal angive anmeldelsens indhold med analyser, beregninger mv. på en så klar og præcis form, at de uden videre kan danne basis for en kyndig aktuars kontrolberegninger, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3.</p>
<p><u>Ændring af gruppeliv</u> På gruppelivsordningen indføres udbetaling af invalidesummen uden at der samtidig sker udbetaling af løbende invalidepension.</p> <p>Udbetalingen indføres for medlemmer på regulativ 4. For disse medlemmer udbetales halvdelen af invalidesummen, hvis medlemmet har fået tilkendt et ressourceforløbet af minimums et års varighed og den anden halvdel udbetales, hvis medlemmet fortsat er i ressourceforløb efter to år.</p> <p>Derudover ændres aftrapningen af invalidesummen på regulativ 4, idet udbetalingen nu først aftrappes fra alder 50 til alder 60 i stedet for alder 40 til 60.</p> <p><u>Satser for 2017</u> Der er foretaget fire ændringer i satser for 2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omkostningsfradraget er ændret, idet omkostninger af depotet er nedsat fra 0,04 % til 0,03 %. - Prisen for garantien i Seniorordningen er nedsat fra 0,5 % til 0,4 % af depotet. - 2. ordens satser for risikodækninger ved død på ISPU01 grundlaget er ændret - Gebyr i forbindelse med genkøb er ændret fra 685 kr. til 700 kr. <p><u>Omkostningsfradrag</u> Omkostningsfradrag er nedsat for så vidt angår omkostninger af depotet. Nedsættelsen sker, idet pensionskassen ønsker et forventet omkostningsresultat i balance for 2017.</p> <p><u>Seniorordningen</u> Prisen for garantien i Seniorordningen fastsættes ud fra samme principper som risikoforretningen for rentegrupperne, dvs. ud fra solvensbelastningen i ordningen og prisen for ansvarlig lånekapital. Da prisen for ansvarlig lånekapital er nedsat fra 10 % til 6 % falder prisen for garantien fra 0,5 % til 0,4 %. Se desuden anmeldelse af risikoforretning for 2017.</p> <p><u>Intensitet ved død</u> 2. ordens intensiteten ved død på ISPU01 grundlaget ændres. Ændringen rammer alle ordninger, men primært Markedsrenteordningen. Ændringen sker som følge af det forventede negative resultat for 2016.</p> <p>2. ordens intensiteten er fastsat ud fra bedste skøn over dødeligheden. Intensiteterne tager udgangspunkt i pensionskassens modeldødelighed, som er afledt af Finanstilsynets benchmark offentliggjort i 2015.</p>

Pensionskassens modeldødelighed er allerede reguleret med 2 års ekstra levetidsforbedringer, da modeldødeligheden er baseret på data frem til 2014 men anvendes i 2016. Derudover reguleres modeldødeligheden med yderligere et års ekstra levetidsforbedringer ved fastsættelsen af 2. ordens intensiteten, da denne skal være gældende i 2017.

Da 2. ordens intensiteten ønskes på Gompertz-Makeham form udglattes den regulerede modeldødelighed ved at anvende de numeriske risikosummer ved død som vægt.

Genkøb

Gebyr ved genkøb er steget med 15 kr. fra 685 kr. til 700 kr. Denne stigning skyldes pristalsregulering.

Satsbilag

I det tekniske grundlag ændrer ovenstående anmeldte forhold satsbilaget, jf. kapitel 14 i det tekniske grundlag:

Satsbilag til Beregningsgrundlag og Bonusregulativ 2017

Satser for tidligere år er anført til sammenligning. Regulativ er angivet i {}.

Beregningsgrundlag for forsikringsklasse I

Beregningsgrundlag 3.2 {}

Den maximale omregningsrente er bestemt ved at startydelsen efter omregning maksimalt kan udgøre 100 % af startydelsen før omregning.

Beregningsgrundlag 5.1.

	2016	2017
M1	300 kr.	300 kr.
M2	1000 kr.	1000 kr.

Beregningsgrundlag 5.5.1.

	2013	2014	2015	2016	2017
GEBYR	655 kr.	670 kr.	680 kr.	685 kr.	700 kr.

Beregningsgrundlag 5.5.5.

Bagatelgrænsen for tvangstilbagekøb udgør 200 kr. månedlig pension.

Beregningsgrundlag 5.6.1.

	2014	2015	2016	2017
Finansielt fradrag	4 %	4 %	4 %	4 %
GEBYR OMVALG	0 kr.	0 kr.	0 kr.	0 kr.

Bonusregulativ 13.2.1: Rente

<i>Depotrente i % p.a.</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Før PAL	2,36 %	2,36%	2,36%	2,36%	2,36%
Efter PAL	2,00 %	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Supplerende livrente før PAL	2,36 %	2,36%	2,36%	2,36%	2,36%
Supplerende livrente efter PAL	2,00 %	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

Bonusregulativ 13.2.2: Risiko

Satserne for 2. ordens risikopræmie udgør følgende, idet x er medlemmets alder i år og brøkdele af år:

Beregningsgrundlag:			ISP14U	ISP01U	ISP01U	ældre grundlag
Risiko	regulativ	køn	2015-2016	2015-2016	2017	2012-2016
Invaliditet	{I;II}	mænd				40 %
Invaliditet	{I;II}	kvinder				27 %
Invaliditet	{III, IV}	begge køn	40 %	40 %	40 %	40 %
Død	Alle	begge køn	$\frac{\mu^{ISP01U}}{\mu^{ISP14U}}$	100 %	$\frac{\mu^{ISP01U,2.orden}}{\mu^{ISP01U}}$	(-10+x) %

Hvor $\mu^{ISP01U,2.orden} = 0,000316 + 10^{3,944+0,0586x-10}$

For supplerende livrente fastsættes 2. ordens risikopræmie som 100 % af 1. ordens risikopræmie.

Bonusregulativ 13.2.3: Omkostning

	2013	2014	2015	2016	2017
Af bidrag	1,0 %	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Af indskud	0 %	0%	0%	0%	0%
Af depotet (årligt*)	0,075 %	0,065%	0,04%	0,04%	0,03%
Månedligt gebyr	30 kr.	30 kr.	30 kr.	30 kr.	30 kr.

*) Depotomkostningerne beregnes månedligt af depotet primo måneden med 1/12 af satsen.

Omkostningssatserne gælder både for hovedordning og supplerende livrente.

Bonusregulativ 13.2.4 Bonustillæg

Bonustillæg bliver individuelt beregnet, jfr. Bonusregulativ pkt. 6.

Bonusregulativ 13.4 e) Gruppelivspræmie

Månedlig Præmie i kr.	grp.	2013	2014	2015	2016	2017
Høj dækning	A	182	190	170	170	170
Lav dækning	A	141	149	139	139	139
Lav dækning	B	182	190	170	170	170

Gruppelivspræmierne er uændret i forhold til 2016. Præmien for død og invaliditet på høj dækning udgør 62 kr. og på lav dækning 31 kr. Ulykkesdækningen udgør fortsat 20 kr. Kritisk sygdomsdækningen koster fortsat 88 kr.

Gruppe B omfatter medlemmer af opsparingsafdelingen {I} samt indskudsbetalende medlemmer {III}. Gruppe A omfatter øvrige medlemmer.

Gruppelivsdækning

IS angiver invalidesum, T angiver sum ved død, KS angiver sum ved kritisk sygdom:

Regulativ 4:

Alder	Lav dækning			Høj dækning		
	Under	KS	IS	T	KS	IS
41	150.000	200.000	400.000	150.000	400.000	800.000
42	150.000	200.000	384.000	150.000	400.000	768.000
43	150.000	200.000	368.000	150.000	400.000	736.000
44	150.000	200.000	352.000	150.000	400.000	704.000
45	150.000	200.000	336.000	150.000	400.000	672.000
46	150.000	200.000	320.000	150.000	400.000	640.000
47	150.000	200.000	304.000	150.000	400.000	608.000
48	150.000	200.000	288.000	150.000	400.000	576.000
49	150.000	200.000	272.000	150.000	400.000	544.000
50	150.000	200.000	256.000	150.000	400.000	512.000
51	150.000	200.000	240.000	150.000	400.000	480.000
52	150.000	180.000	224.000	150.000	360.000	448.000
53	150.000	160.000	208.000	150.000	320.000	416.000
54	150.000	140.000	192.000	150.000	280.000	384.000
55	150.000	120.000	176.000	150.000	240.000	352.000
56	150.000	100.000	160.000	150.000	200.000	320.000
57	150.000	80.000	144.000	150.000	160.000	288.000
58	150.000	60.000	128.000	150.000	120.000	256.000
59	150.000	40.000	112.000	150.000	80.000	224.000
60	150.000	20.000	96.000	150.000	40.000	192.000
61	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
62	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
63	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
64	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
65	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
66	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
67	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000

Øvrige regulativer:

Alder	Lav dækning	Høj dækning
-------	-------------	-------------

Under	KS	IS	T	KS	IS	T
41	150.000	200.000	400.000	150.000	400.000	800.000
42	150.000	192.000	384.000	150.000	384.000	768.000
43	150.000	184.000	368.000	150.000	368.000	736.000
44	150.000	176.000	352.000	150.000	352.000	704.000
45	150.000	168.000	336.000	150.000	336.000	672.000
46	150.000	160.000	320.000	150.000	320.000	640.000
47	150.000	152.000	304.000	150.000	304.000	608.000
48	150.000	144.000	288.000	150.000	288.000	576.000
49	150.000	136.000	272.000	150.000	272.000	544.000
50	150.000	128.000	256.000	150.000	256.000	512.000
51	150.000	120.000	240.000	150.000	240.000	480.000
52	150.000	112.000	224.000	150.000	224.000	448.000
53	150.000	104.000	208.000	150.000	208.000	416.000
54	150.000	96.000	192.000	150.000	192.000	384.000
55	150.000	88.000	176.000	150.000	176.000	352.000
56	150.000	80.000	160.000	150.000	160.000	320.000
57	150.000	72.000	144.000	150.000	144.000	288.000
58	150.000	64.000	128.000	150.000	128.000	256.000
59	150.000	56.000	112.000	150.000	112.000	224.000
60	150.000	48.000	96.000	150.000	96.000	192.000
61	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
62	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
63	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
64	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
65	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
66	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000
67	100.000	-	80.000	100.000	-	160.000

Pensionstillæg til løbende pensionsydelse.

Satserne udgør nedenstående på de angivne valørdatoer:

	Regulativ I		Regulativ II og III	
	01.04	01.10	01.04	01.10
2006	50 %	50 %	50 %	125 %
2007	100 %	50 %	200 %	150 %
2008 - 2016	0 %	0 %	0 %	0 %

Pensionstillæg til engangsbetalinger.

Satserne udgør nedenstående på de angivne valørdatoer.

01.01.2011 – 01.12.2012	5,0 %
-------------------------	-------

01.01.2013 – 01.01.2018	0,0 %
-------------------------	-------

Sats for erhvervsomkostninger

Satsen er 0.

Beregningsgrundlag for forsikringsklasse III

Beregningsgrundlag 3.2.

Den maksimale omregningsrente er bestemt ved, at startydelsen efter omregning maksimalt kan udgøre 100 % af den beregnede ydelse. Dette gælder ligeledes ved omvalg fra forsikringsklasse I til forsikringsklasse III.

Beregningsgrundlag 5.1.1.

Satserne er de samme som gælder i forsikringsklasse I.

Beregningsgrundlag 5.5.5.

Satserne er de samme som gælder i forsikringsklasse I.

Beregningsgrundlag 5.6.2.

Satserne er de samme som gælder i forsikringsklasse I.

Overskudsregulativ) Rente

<i>sats i % p.a.</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Foreløbig rente før PAL-Seniorordningen	2,36 %	2,36 %	2,36 %	2,36 %	2,36 %
Foreløbig rente efter PAL-Seniorordningen	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Foreløbig rente før PAL – Markedsrenteordningen	5,00 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Foreløbig rente efter PAL-Markedsrenteordningen	4,25 %	4,25 %	4,25 %	4,25 %	4,25 %

<i>sats i % p.a.</i>	2013	2014	2015	2016	2017
KON-SATS	0 %	0%	0%	0%	0%

Overskudsregulativ) Risiko

Satserne er de samme som gælder for regulativ III i forsikringsklasse I.

Overskudsregulativ) Omkostning {I, II, III}

Satserne er de samme som gælder for forsikringsklasse I. Derudover tages en pris for garantien på Seniorordningen. Prisen for garantien udgør i 2017 0,4 % af det samlede depot i Seniorordningen. Prisen for

garantien beregnes månedligt af depotet primo måned med 1/12 af satsen.

Overskudsregulativ) Omkostning {IV}

Policeomkostninger	2013	2014	2015	2016	2017
Af bidrag	1,0 %	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Af indskud og overførsler	0 %	0%	0%	0%	0%
Af depotet (årligt*)	0,075 %	0,065%	0,04%	0,04%	0,03%
Månedligt gebyr	30 kr.	30 kr.	30 kr.	30 kr.	30 kr.

*) Depotomkostningerne beregnes månedligt af depotet primo måneden med 1/12 af satsen.

Omkostningssatserne gælder både for hovedordning og opsparingsordninger.

Overskudsregulativ) Omkostning

Investeringsvalg	2013	2014	indtil 30.4.2015	Fra 1.5.2015	2016	2017
Gebyr	250 kr.	250 kr.	250 kr.	0 kr.	250	250
Af depotet	0,05 %	0,05%	0,05%	0%	0,05%	0,05%

Overskudsregulativ) Gruppelivspræmie

Satserne er de samme som gælder for forsikringsklasse I.

Pensionstillæg

Der er ikke pensionstillæg med mindre garanteret mindsterente er tilvalgt.

Pensionstillæg på løbende ydelser	
2008-2017	0 %

Pensionstillæg på sumydelser udgør 0 %.

Sats for erhvervelsesomkostninger

Satsen er 0.

Redegørelse for de juridiske konsekvenser for forsikringstagerne

Livsforsikringsselskabet skal redegøre for de juridiske konsekvenser for den enkelte forsikringstager og andre berettigede efter forsikringsaftalerne, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 6. Er der ingen konsekvenser, skal livsforsikringsselskabet redegøre herfor.

Der er ingen juridiske konsekvenser for forsikringstagerne

Redegørelse for de økonomiske konsekvenser for forsikringstagerne

Livsforsikringsselskabet skal redegøre for de økonomiske konsekvenser for de enkelte forsikringstagere og andre berettigede efter forsikringsaftalerne, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 6. Er der ingen konsekvenser,

skal livsforsikringselskabet redegøre herfor.

Redegørelsen skal som minimum overholde kravene i bekendtgørelsens § 3, stk. 1, og stk. 3-5.

Ændring af gruppeliv

Ændringen af gruppeliv giver medlemmer på regulativ 4, som alle nyoptagne medlemmer optages på, mulighed for at få invalidesummen udbetalt ved tilkendes af ressourceforløb. Bevæggrunden herfor er at førtidspensionsreformen i 2013 som udgangspunkt har fjernet muligheden for offentlig førtidspension for personer under 40 år. Som følge heraf er aftrapningen af ydelsen ændret, således at ydelsen nu først aftrappes fra 50 år.

Prisen for gruppelivsproduktet er uændret. Det anmeldte er således rimeligt og betryggende.

Satser for 2017

Omkostningsfradraget nedsættes, således at der forventes balance i omkostningsresultatet. Ud fra budgettet forventes et omkostningsoverskud på 208 t. kr. efter nedsættelse af omkostningsfradraget af depotet fra 0,04 % til 0,03 %. Et forventet omkostningsresultat i balance øger dog risikoen for, at der kommer et omkostningsunderskud, der skal dækkes af kollektivt bonuspotentiale eller egenkapital. Det anmeldte er således rimeligt og betryggende og fører ikke til omfordeling af væsentlig økonomisk størrelse mellem medlemmerne ud over, hvad der følger af risikodækninger.

Prisen for garantien i Seniorordningen er fastsat ud fra solvensbelastningen i ordningen og prisen for ansvarlig lånekapital fastsat af EIOPA på 6 %. Prisen er dermed bedste bud på hvad garantien koster og da beløbet opkræves direkte på det enkelte medlems depot, som er forsikringsklasse III, er det anmeldte rimeligt og betryggende og fører ikke til omfordeling af væsentlig økonomisk størrelse mellem medlemmerne ud over, hvad der følger af risikodækninger.

Ændringen af 2. ordens satsen ved død på ISPU01 grundlaget er fastsat ud fra det bedste bud på dødeligheden i 2017. Ændringen rammer alle ordninger, men primært Markedsrenteordningen. Ændringen er foretaget som følge af underskuddet i 2016 og det forventes at sikre, at der ikke sker systematiske underskud på ordningerne. Det anmeldte er således rimeligt og betryggende og fører ikke til omfordeling af væsentlig økonomisk størrelse mellem medlemmerne ud over, hvad der følger af risikodækninger.

Gebyr ved genkøb er steget med 15 kr. fra 685 kr. til 700 kr. Denne stigning skyldes pristalsregulering. Stigningen vurderes at være rimelig og føre ikke til omfordeling af væsentlig økonomisk størrelse mellem medlemmerne ud over, hvad der følger af risikodækninger.

Depotrente efter PAL er uændret fastsat til 2 %.

Renteresultat forventes at give overskud for året samt de fem efterfølgende år. Et positivt resultat vil blive anvendt til at nedbringe egenkapitalens skyggekonto og dernæst udlægskonto i de rentegrupper, der har skyggekonto/udlægskonto og ellers til forhøjelse af kollektivt bonuspotentiale.

Omkostnings- og risikoresultaterne forventes at være i balance. Positive omkostnings- og risikoresultater overføres til egenkapitalen. Negative omkostnings- og risikoresultater dækkes af kollektivt bonuspotentiale og/eller egenkapitalen.

Redegørelse for de juridiske konsekvenser for livsforsikringselskabet

Livsforsikringselskabet skal redegøre for de juridiske konsekvenser for livsforsikringselskabet, jf.

bekendtgørelsens § 2, stk. 7. Er der ingen konsekvenser, skal livsforsikringsselskabet redegøre herfor. Redegørelsen kan alternativt anføres i "Redegørelse i henhold til § 6 stk. 1.", jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Der er ingen juridiske konsekvenser for pensionskassen

Redegørelse for de økonomiske og aktuarmæssige konsekvenser for livsforsikringsselskabet

Livsforsikringsselskabet skal redegøre for de økonomiske og aktuarmæssige konsekvenser for livsforsikringsselskabet, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 6. Er der ingen konsekvenser, skal livsforsikringsselskabet redegøre herfor.

Redegørelsen skal som minimum overholde kravene i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, og stk. 6-7.

Redegørelsen kan alternativt anføres i "Redegørelse i henhold til § 6, stk. 1.", jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Datagrundlaget, der ligger til grund for det anmeldte, er den fulde bestand i pensionskassen.

Prisen for gruppeliv er uændret trods den ændrede dækning og aftrapning af dækningen. Det er valgt at fastholde prisen, da ændringen af prisen vurderes at være minimal samt at gruppelivsordningen har givet overskud de seneste år, og således har en buffer at tære på.

Der forventes et omkostningsresultat og risikoresultat i balance. Derudover forventes overskud på renteresultatet, hvorfor skyggekontoen og evt. udlægskonto i rentegrupper med skyggekonto/udlægskonto forventes nedbragt.

Navn

Angivelse af navn

Karin Elbæk Nielsen

Dato og underskrift

28. december 2016

Navn

Angivelse af navn

Søren Andersen

Dato og underskrift

28. december 2016

